

Místní akční skupiny

Radim Sršeň: V rozvoji venkova jsme vlajkovou lodí na evropské půdě

„Když chceš jít rychle, jdi sám, chceš-li dojít daleko, pojďme spolu.“ Toto africké přísloví se stalo mottem předsednictví MAS Šumperský venkov v Evropské asociaci LEADER pro rozvoj venkova (ELARD) v uplynulých dvou letech. Příslloví je zároveň životní filozofií muže, který za úspěchem české MAS v Evropě stojí především – jejího předsedy Radima Šršeň.

Lucie Sýkorová

„Dle mého soudu právě spolupráce je nejcennějším symbolem i devizou metody LEADER/CLLD a měla by být také tím nejdůležitějším principem nejen v rámci rozvoje venkova,“ říká politik a VŠ pedagog, který je v 35 letech zároveň starostou obce Dolní Studénky a místopředsedou Sdružení místních samospráv ČR.

Jak hodnotíte působení ČR ve vedení Evropské asociace LEADER pro rozvoj venkova? Podařilo se ovlivnit směřování politiky venkova a prosadit priority a zájmy České republiky v této oblasti? Pokud ano, v čem konkrétně?

V roce 2013 jsme byli místopředsednickou zemí ELARD, v roce 2014–2015 předsednickou a v letošním roce opět místopředsednickou. Před dvěma týdny tedy skončilo naše dvouleté předsednictví v Evropské asociaci LEADER pro rozvoj venkova (ELARD) a spolu s rokem místopředsednictví jsme tedy již tři roky ve vedení jediné celoevropské organizace sdružující MASy napříč Evropskou unií a Balkánem. Byli jsme zároveň první zemí z oblasti střední a východní Evropy v historii, která byla zvolena do předsednického křesla ELARD. Svou roli v tom sehrál fakt, jakým způsobem se dokázalo díky množství velmi šikovných a zapálených lidí, dovolím si říci srdcařů, „semínko“ metody LEADER zakořenit v České republice (pozn. aut. symbolické semínko je i hlavní součástí oficiálního loga, které EU používá pro metodu LEADER) i velmi silná a úspěšná Národní síť místních akčních skupin České republiky, kterou mám tu čest v ELARD reprezentovat.

Tato unikátní příležitost nám pochopitelně umožňuje do značné míry ovlivňovat směřování metody LEADER/CLLD na evropské půdě. Hlavními prioritami našeho předsednictví bylo prosazovat co nejširší využití metody LEADER/CLLD napříč jednotlivými fondy a operačními programy, navázat hlubší spolupráci s institucemi EU a také dalšími celoevropskými organizacemi prosazujícími zájmy venkova. To se nám, soudě z reakcí členských zemí ELARD, vcelku podařilo a věřím, že na těchto pevných základech bude možné stavět i do budoucna.

Je něco, co se naopak nepovedlo prosadit?

Vize a cíle by vždy měly dle mého názoru přesahovat možnosti, takže i my, nyní v roli místopředsednictví, máme ještě na čem pracovat, aby se nám podařilo prosadit úplně. Tady nás čeká zejména tvrdá práce přesvědčit Generální ředitelství Evropské komise pro regionální rozvoj, pro které je nástroj LEADER/CLLD novinkou, že by mělo dát větší prostor v rámci implementace příslušných operačních programů (u nás IROP) principu subsidiarity a místním rozvojovým strategiím MAS (SCLLD), naučit jednotlivá generální ředitelství mezi sebou spolupracovat a přesvědčit poslance Evropského parlamentu, že LEADER/CLLD může být tím neúčinnějším nástrojem pro kvalitní rozvoj venkova.

Česko je v období 2014–2020 vlajkovou lodí metody LEADER/CLLD v celé Evropské unii. Máme největší množství peněz implementovaných přes MASy (i vyšší než Německo nebo Francie) – kolik je to konkrétně peněz? Je pro toto

FOTO: ARCHIV R. SRŠŇE

období nějaká hlavní priorita společná pro všechny členské země?

Je to pravda a můžu říci, že vždy velmi zahřeje na duši, když při jednáních na evropské půdě začnou ukazovat nejrůznější grafy a statistiky a Českou republiku dnes již systematicky žádají o sdílení jejich zkušeností i příkladů dobré praxe. Není totiž bohužel mnoho oblastí, kde by Česká republika byla vlajkovou lodí na evropské půdě. Je to zejména zásluha jednotlivých MAS, NS MAS, ostatních klíčových regionálních partnerů v ČR, kteří princip LEADER/CLLD při vyjednávání nového programového období jako jeden muž prosazovali, zejména se jedná o Sdružení místních samospráv ČR, Spolek pro obnovu venkova a Asociaci krajů, i vstřícnost našich ministerstev a politické reprezentace. Celkem by tak mělo do metody LEADER/CLLD v ČR připlout 18 miliard Kč a v případě prokázání kvalitních výsledků v rámci implementace věříme, že to může být i více. Co se týká alokace na obyvatele, jednoznačně evropským statistikám věvodíme. Stejně tak co se týká prostředků, které MASy získají z jiných operačních programů mimo Program rozvoje venkova, tady ČR využije dokonce čtvrtinu všech prostředků, které do MASEk poplynou z Evropského fondu pro regi-

onální rozvoj v rámci EU, což je opravdu unikát. V rámci celkové alokace jsme na druhém místě za Španělskem, které je ale pochopitelně mnohem větší. Priority pro všechny členské země jsou definovány strategií Evropa 2020 a nařízením Evropské komise, pokud bych měl vypíchnout jen jedno, pak je to právě spolupráce, spolupráce všech aktérů v území, ať na regionální, národní, nebo evropské úrovni, jediné skutečně integrovaný rozvoj může přinést křížený synergický efekt. Jedním z hlavních symbolů této spolupráce je tzv. územní dimenze, zdůrazňující fungující spolupráci mezi venkovem a městem.

Jak funguje síť ELARD v praxi? Kolik MASEk nyní aktuálně sdružuje?

ELARD dnes zastupuje více než 1200 MAS z 2300 existujících v Evropské unii, je jedinou organizací svého druhu v Evropě i na světě. Mimo Evropu totiž naši členové úspěšně zavádí metodu LEADER i v Africe, Latinské Americe, na Balkáně, na Ukrajině, v Rusku, Gruzii, Arménii či Japonsku. Na posledním valném shromáždění ELARD jsme měli dokonce žádost o členství z Indie. Scházíme se zpravidla 3x ročně, 2x v Bruselu a 1x na skutečném venkově, většinou v rámci akce předsednické země. Máme svoji stálou kancelář v Bruselu, kterou bude i po skončení našeho předsednictví nadále – věřím úspěšně – řídit šikovná česká tajemnice, což je takový náš dáreček ELARD a zároveň i spojka do budoucna.

Které evropské země jsou na tom v oblasti rozvoje venkova nejlépe? Jak je na tom ČR v porovnání s ostatními?

V rámci motto „EU jednotná v rozmanitosti“ je i evropský venkov velmi různý. Coby prezident ELARD jsem měl možnost navštívit venkov téměř všech členských zemí a zároveň nakouknout pod pokličku, jak se politiky venkova v různých zemích „kuchť“. K nejlepším příkladům určitě patří Irsko, Rakousko, severské země, z nových členských zemí pak nepochybně Estonsko, které od nás převzalo štafetu předsednictví v ELARD. Myslím, že Česká republika na tom není v evropském srovnání vůbec špatně, a v některých ohledech se dokonce stáváme příkladem dobré

praxe a předáváme své zkušenosti dále. Je například obrovským úspěchem, že Česká republika byla prostřednictvím partnerského projektu organizace Člověk v tísni s Národní sítí MAS ČR vybrána k realizaci jednoho ze tří pilotních projektů zaměřených na zavedení metody LEADER v oblasti Gruzie i Arménie, v našem případě konkrétně na Velkém Kavkazu v nádherném regionu Kazbegi, který mj. ročně navštíví exponenciálně vzrůstající množství turistů. Mám to štěstí, že se v daném projektu mohu aktivně angažovat a můžu říct, že je velkým potěšením pracovat v tomto v regionu a mít možnost přenášet naše dobré zkušenosti do nám v mnoha ohledech spřízněné země. O to smutnější je, že v zemích jako Irsko, které je kolébkou i nejlepším příkladem dobré praxe metody LEADER, v novém programovém období MASky de facto zlikvidovali politici z obavy nad jejich silou. A to nás jejich venkovští vyslanci léta jezdili LEADERu učit.

„Na posledním valném shromáždění ELARD jsme měli dokonce žádost o členství z Indie.“

Na které konkrétní oblasti je potřeba se nejvíce zaměřit – co konkrétně je podle vás pro rozvoj venkova v ČR v současné době nejdůležitější?

Nyní, pokud dovolíte, se pokusím odpovědět zároveň i jako starosta a místopředseda Sdružení místních samospráv ČR. Myslím si, že největší výzvou, která nás čeká, je propojení rozvoje venkova a regionálního rozvoje jako takového. Tomu ostatně i nahrává nastavení nového programovacího období u nás a politika tzv. územní dimenze, která je jednou z priorit EU. A tady opět narážím na spolupráci jednotlivých aktérů. Město bez venkova nemůže existovat, stejně jako venkov bez měst, veřejný sektor bez sektoru podnikatelského a neziskového (tj. aktivních a zapálených lidí) také ne. Zemědělství je samozřejmě rovněž nedílnou součástí venkova. Je tak třeba všechny aktéry naučit spolupracovat, sdružovat se do větších celků, jako jsou MAS či dobrovolné svazky obcí atd., jediné z toho mohou

plynout výsledky. A pak jsme schopni vyřešit i veškeré problémy, které nás dnes tíží, jako je vyvážený rozvoj, dostupnost služeb, diverzifikace venkovské ekonomiky, stárnutí populace či vylidňování venkova. Pro mě osobně je jednou z nejdůležitějších priorit udržet mladé a kvalifikované lidi na venkově.

Daří se podle vás motivovat mladé lidi, aby zůstávali na venkově a rozvíjeli tamní život? Myslíte, že je v tomto směru situace lepší nebo horší než před např. deseti lety?

Jedná se o jednu z hlavních výzev napříč Evropou a osobně si myslím si, že situace je o trochu lepší než před deseti lety. Nástrojů, jak motivovat lidi, aby zůstali na venkově, resp. se vrátili po studiích, je řada a rozhodně není pravdou, že by na venkově nebyla kvalifikovaná práce. Jsem rád, že se řada mladých zapojuje do spolkového života a zároveň pozoruji kolem sebe, že stále více mladých lidí vstupuje do komunální politiky. Těší mě iniciativy jako mládežnické parlamenty MAS či projekt Člověka v tísni Hledá se nový Leadr., což je doba Superstar, která má za cíl motivovat mladé talentované lidi ke vstupu do komunální politiky.

Studoval jste nějaký čas v Dánsku. Co vám tato zkušenost dala? Můžeme se touto zemí v něčem inspirovat, co se týká venkova?

Dánsko je zemí, která je inspirací v mnoha oblastech. Ať již se týká vztahů mezi lidmi, politickou kulturou, přirozenou národní hrdostí, mírou demokracie či úrovní společnosti jako takové. Jsem stále v kontaktu s řadou lidí i organizací a jsou pro mne obrovskou inspirací, kterou se snažím přenášet i k nám.

Jak osobně hodnotíte vývoj venkovských oblastí v ČR za 25 let od revoluce? Myslíte si, že jsme mohli být „dál“, nebo je podle vás výsledek dobrý?

Samozřejmě vždy platí, že jsme mohli věci dotáhnout dál. Ale já jsem optimistou, a když projíždím českým, moravským i slezským venkovem, jsem velmi potěšen, že díky úsilí mnoha šikovných lidí vidím barevný a živý venkov, kam se navrací přirozená hrdost venkovanů, a nikoliv venkov šedý a opovrhovaný. ■